

reformjával, az elemi és középiskola kapcsolatának megteremtésével, a kiválogatódás tervszerű irányításával, egyáltalában a sokszor követelt köznevelési egység megteremtésével elérhetnénk azt, ami ma utópiának látszik. Ha nem 60—70 gyermek verődnek össze egy tömegbe, hogy szülői akaratából végigrobotolja a latinnal és sok minden egyébbel körülbástyázott, iskolának nevezett, de fogháznak képzelt intézetet, hogy a végén megkapja a kenyeretadó bizonyítványt, — hanem büszkén bevonulna egy 20—25 tagot számláló lelkes csapat, mely felsőbbrendű műveltségre vágyik, akkor annak a számára bátran megmaradhatna a latin nyelv, mert az valóban hasznát látná. Ez a megválogatás feltétlenül szükséges. Úgy, ahogy pl. a zeneakadémia megválogatja a növendékeit. Meg is van az eredménye! Kövesse a tudósiskola is a példát! Ehhez az kell, hogy a gimnázium lehessen ismét csakugyan tudósiskolává. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha a középiskola reformjával az egész köznevelés reformja együtt jár. Ha nem így lenne, akkor mindenképen igazat kellene adnunk Vekerdi-
nek: hagyjuk el egészen a latint, mert tömegtanításra nem való.

Szöts Gyula.

Deutsche Krüppelheime in Wort und Bild. Herausgegeben von Pfarrer Hoppe-Nowawes. Halle a. S., C. Marhold 1914. VIII + 160 l. Kötve 5 márka.

A magyar gyógyító pedagógia figyelmét a háború a nyomorékok ügyére nagyobb mértékben ráterelte. Valóban csodálatos, hogy éppen a testileg rendellenes gyermekek, kiknek abnormitása a maga feltűnő durvaságában jelenik meg előttünk, mindeddig a gyógyító pedagógia keretén kívül állottak. Egy lépéssel tovább jutottunk e téren is. A *közokt. minisztérium* e sorok írójának javaslatára *elben hozzájárult ahhoz, hogy a nyomorékok gyógyítása és nevelése is a gyógyító pedagógia hatáskörébe utaltassék.* Ezek a mozzanatok időszzerűvé teszik Hoppe művének ismertetését. Nem tudományos munka, hanem ismertető, leíró gyűjtemény. Mint ilyen, nagy haszonnal forgatható, bár teljességre és tárgyilagosságra egyáltalán nem tarthat számot. Németországnak a mű megjelenése idejében fennállott 42 intézete közül csak 28-ról számol be a szerkesztő, de még így is tájékozódhatunk valamelyest Németország nyomorék-ügyéről. A nyomorék gyermekekről való gondoskodás első kezdeteit Dél-Németországban találjuk az 1832-dik esztendőben. Nem szabad rendszeres gyógyító nevelésre gondolnunk, hanem csak szórványos segítségre: művésztagok készítésére, keresetképesek elhelyezésére stb. A nyomorékoknak az első 25 évben keletkezett otthonai leginkább az evang.

és kath. egyház támogatásának köszönik létüket; vezetésük is a legtöbb esetben papi kézben van. — 1909-ben új korszakot nyit *Biesolski Konrád* hatalmas műve: *Umfang und Art des jugendlichen Krüppeltums* stb. Ennek a kiváló statisztikai és gyógyító pedagógiai munkának nemcsak irodalmi és elméleti értéke van, hanem gyakorlati is. Új intézetek keletkeztek jó szervezettel, okos munkamegosztással, hol a pedagógus, orvos, mesterember kitűnő összhangban működik közre ennek az ügynek az felvirágoztatásában. Ezekben az intézetekben — s ez bővebb megokolásra nem szorul — a sebészeti és orthopédiai kezelést látjuk előtérben; emiatt a pedagógia és a munkaoktatás néha rövidséget szenved, de semmi esetre sem oly mértékben, mint azt *Hoppe* — ki az ellenfél táborában áll — gondolja. — A szerkesztő különben nagyon szép képanyagot gyűjtött egybe és az egyes intézetek leírásával is jó szolgálatot tett különösen újonnan létesítendő intézetek felszerelésének és a szervezet elkészítésének. Mindenesetre kár, hogy a két nagy párt közül, melyre a nyomorékok ügyével foglalkozók Németországban oszlottak (a «Konferenz der d. Krüppelpflegeanstalten der Inneren Mission» és a «Deutsche Vereinigung für Krüppelfürsorge»), ebben a munkában csak az egyik foglal helyet. A *Mission* a tárgyalt 28 intézet közül 23-mal szerepel. Hibája a munkának, hogy *Biesolski* mintaintézetéről egy betűt sem találunk a 160 oldalon. — A magyar gyógyító pedagógiai tanítóképzőt most reformálja a közoktatásügyi minisztérium. Kívánatos, hogy a *tantervben* a nyomorékok gyógyító pedagógiája mint önálló tárgy szerepeljen. Eddig hiányzott. *Hoppe* művéből — éles kritikával — sok jót meríthet a tantervkészítőbizottság.

Vértes O. József.

ÚJ KÖNYVEK.

1. Hazai művek.

A háború és az iskola. Háborús előadások az Orsz. Pädagog. Könyvtárban és Tanszermúzeumban. Elmondották 1915 febr.-márc. havában *Friml Aladár, Gyulai Ágost, Imre Sándor, Lechnitzky Gyula, Littke Aurél, Quint József, Szabó László, Úrhegyi Alajos, Végh József.* Bpest, 1915, Franklin-T., k 8°, 238 l., 4 kor.

Az iparoktatás az 1912—14. években. Kiadja a kereskedelmi minisztérium. Bpest, 1915, n 8°, 590 l.

Balogh Ferenc, A debreczeni református kollégium története adattári rendszerben, azaz a kollégium adattára a ref. konvent és egyetemes tanügyi bizottság által előírt pontozatok keretében. Debrecen, 1904, kiadja a ref. kollégium, n 8°. 782 l., 12 kor. — E most kiadott